

FUNGUS

POPULAIR ORGAAN VOOR DE LEDEN VAN DE
NEDERLANDSCHE MYCOLOGISCHE VEREENIGING

Onder hooge bescherming van H.M. de Koningin-Moeder

„Er is in de mycologie nog overvloed van werk. Niet alleen streng wetenschappelijk laboratoriumwerk; ook voor den gewonen liefhebber valt er nog veel waar te nemen en na te speuren, mits hij er steeds van doordrongen is, dat ook aan het onaanzienlijkste paddenstoeltje vele groote en mooie problemen verbonden zijn. Door eenvoudige nauwlettende natuurwaarneming is men vaak tot belangrijke ontdekkingen gekomen..

Dr. H. A. A. VAN DER LEK.

IN DEN WINTER.

De bloeitijd van de meeste hoogere schimmels is ten einde, slechts enkele paddenstoelen trotseeren den winter. Toch behoeven wij onze daadwerkelijke belangstelling voor schimmels, zwammen en paddenstoelen in den winter niet tijdelijk stop te zetten.

Er valt veel te lezen op ons gebied en het is een genoeg, daarbij wat persoonlijke aantekeningen te maken tot hulp bij het waarnemen in de volgende bloeiperiode. En al lezende komen de vroegere waarnemingen dikwerf in een beter licht te staan en stijgt het verlangen naar levende exemplaren, om over 't hoofd geziene kenmerken en merkwaardigheden te kunnen toetsen

Dit verlangen verhoogt onze belangstelling voor het volgende jaar.

Men kan in den herfst verkregen indrukken, waargenomen feiten, enz. — zoo noodig — uitwerken en . . . *inzenden*. Elke goed vastgestelde waarneming is een bouwsteen voor de architecten der wetenschap.

Wellicht is er iets waar te nemen van den invloed van vorst op de paddenstoelen: welke soorten verdwijnen snel; welke blijven; welke komen in een dooi-interval terug?

Hoe staat 't met de vruchtbaarheid; zijn bij de winterharde paddenstoelen mooie sporenafdrukken te verkrijgen, zoowel buiten als binnenskamers?

Als er sporenval is, dan zijn er tal van proeven te nemen.

Lukt de kweek van mestschimmels ?

Op gevelde boomen en sprokkelhout groeit nog veel moois.

En dan zijn er schimmels, die, hoewel in elk jaargetijde alomtegenwoordig, in den paddenstoelentijd veelal worden voorbijgezien, ondanks hunne groote merkwaardigheid: de schimmels, die met algen (= wieren) samenleven in nieuwe plantvormen, de korstmossen, waarin noch de schimmel noch de alg te herkennen is, al behouden beide symbionten hunne eigen sporenvorming.

Zij dringen zich niet op aan onze aandacht, noch op muren, noch op boomen, noch op een heibodem, zij behooren zóó tot de gewone dingen, dat zij niet meer opvallen.

Eerst bij nauwkeurig beschouwen, liefst met een loupe, openbaren zij hare schoonheid in hare verscheidenheid in vorm en kleur.

Geestelijk genot van nog hooger orde geven de korstmossen aan den natuurliefhebber, die peinst over de éénheid in de levende natuur.

Overall dringt zich aan hem op onderlinge afhankelijkheid en aanpassing — ook bij planten en dieren over en weer — in den strijd en voor den strijd om 't bestaan, die 't evenwicht bewaart en tot ontwikkeling voert, maar 't stemt tot nadenken, dat de innige samenlevingen, die korstmossen zijn, reeds millioenen jaren geleden tot stand waren gekomen. Op naakte rotsen, die *afwisselend* zijn blootgesteld aan brandende droogte en vernietigende koude, waren zij onmisbaar als voorbereiders van den groei van hogere planten.

De schimmels, zwammen en paddenstoelen hebben ook in den winter den natuurliefhebber veel te zeggen.).

BOEKBESPREKING.

VERKADE'S *Paddenstoelen-Album*.

Alweer een nieuw Verkade-album en wel een van de mooiste, die tot nu toe uitkwamen. Ditmaal iets voor mycologen of om mycologen te maken. — De voorzijde van den band met de sprekende vliegenschwammen zal zeker de aandacht trekken. Geestig is de gedachte van den heer ROL geweest, om aan de gele vlekken in de groene, zoowel als in de witte partij, op ongedwongen wijze den vorm van paddenstoelen te geven.

³⁾ Zie b.v.: *Paddenstoelen-Album van Verkade en Die Flechten* van Prof. Dr. G. LINDAU (Sammlung Göschen 683).

Even geestig zijn de toetsjes rood, die aan de meer stemmig gehouden achterzijde pittigheid aanbrenge. Deze achterzijde is in zijn soort nog beter, dan de voorzijde. Bij het openslaan verrast ons al dadelijk de bijzonder mooie titelplaat van den heer KOEMAN met de kleurige *vliegenschwammen* op den voorgrond, terwijl het wegwazen van den boschachtergrond de stille herfststemming buitengewoon gelukkig weergeeft.

Komend aan den tekst valt ons oog op de zwartteekening van den heer ROL boven het eerste hoofdstuk „*De mooie paddenstoelen*.. Eenige *koraalzwammen* treden daar op den voorgrond.

Deze plaat maakt ons nieuwsgierig naar de andere zwartteekeningen en dan komen we aan een heksenkring boven het hoofdstuk: „*Hoe de paddenstoelen groeien*.. Vervolgens in den tekst een groote plaat, die den uitbundigen groei van de *honingzwam* heel mooi weergeeft.

Boven het derde hoofdstuk „*De nuttige paddenstoelen*.. prijkt een groep decoratieve *gekuifde inktzwammen* en bij het vierde hoofdstuk „*Gevaarlijke paddenstoelen*” is een prachtige *reuzenpolyporus* met links een muisje er op, waardoor men een idee kan krijgen van de grootte dezer paddenstoelen.

Bij „*De geurige paddenstoelen*” treedt op den voorgrond de naar anijs riekende *bruine anijszwam*, maar op den achtergrond roepen de *stinkzwammen*: — wij geuren ook. —

Ten slotte krijgen we: „*Als het wintert*..” met forsich geteekende oude *krulzoomen* en rechts vooraan een *franjeszwam*.

Zooals men uit de titels der hoofdstukken kan opmaken is er van alles wat te vinden en brengt de tekst van DR. THIJSSSE den leek op prettige wijze in kennis met de paddenstoelen, den weg aangevend, hoe men meer te weten kan komen van dit uitgestrekte gebied.

Iedere zwartteekening is een mooie plaat op zichzelf, waarop de paddenstoelen, waar het om begonnen is, forsich en licht afsteken tegen den achtergrond. Ook de vignetten zijn waard, nader bekeken te worden.

En nu de gekleurde plaatjes. Die zijn werkelijk buitengewoon goed. Men moet bij paddenstoelen altijd bedenken, dat ze zeer variabel zijn, dus moet men niet te gauw zijn met het zeggen: — Deze heb ik anders gekleurd gezien. —

Daarom is het zeer goed van den heer VOERMAN ingezien, om de *vliegenschwam* niet alleen rood, maar ook oranje weer te geven, zooals ze later worden.

Over het algemeen heeft de heer VOERMAN de meer kleurige en decoratieve soorten gekregen; des te meer treft het ons in de bladzijden van den heer ROL, dat door zorgvuldige rangschikking van de tinten en vormen toch zoo aangename geheelen ontstaan zijn. Geheel zonder aanmerking kan het uit een wetenschappelijk

oogpunt echter niet blijven. Ten eerste zijn er een paar fouten ingeslopen. De nummers 33 en 89 moeten dezelfde trechterzwam voorstellen, terwijl toch nr. 33 niet de *Clit. infundibiliformis* is, maar *Clit. inversa*. Ook no. 36 is geen *Cort. hemitrichus*, maar veeleer de *Cort. bivelus*. De in no. 36 afgeb. *Cort.* heeft een duidelijken „laars”, wat *Cort. hem.* in geen geval heeft.

Het wil mij voorkomen, dat hier en daar te veel blauw ingekomen is en ook nu en dan te veel groen. Om enkele voorbeelden te noemen: no. 34, de *nevelzwam*, is te paars, moest veel grijzer zijn; de no. 94, 116 o.a. hebben ook te veel blauw, terwijl de o.m. de no. 75, 83 (in de plaatjes v. h. omgevallen exemplaar) en 91 te veel aan groen hebben. Het is niet onmogelijk, dat dit bij 't drukken gebeurd is. Wie er eenigszins verstand van heeft, weet hoe verbazend moeilijk het is, vooral zulke fijn genuanceerde kleuren absoluut goed terug te geven bij 't drukken.

Wat de keuze van de paddenstoelen betreft valt het op, dat er niet wat minder korstzwammen zijn genomen en daarvoor in de plaats ook veel voorkomende, maar meer sprekende zwammen. Zoo mocht de *Tricholoma equestre* toch eigenlijk niet ontbreken.

Ook op enkele groeivijzen zou nog wat aan te merken zijn, bijv. no. 30 de *weidekringzwam*.

Mycologen bekijken het album natuurlijk anders en critischer dan leeken.

Het moet echter nog eens herhaald worden: als geheel is het een werkelijk zeer mooi album.

De proeve van illustratie, die de Verkades' Fabrieken, op verzoek der Redactie, bij dit nummer voegt, zal een indruk geven van de mooiheid.

Men mag zich verder ook wel rekenschap geven van de groote moeite en het vele werk, die vastzitten aan het samenstellen van een dergelijk album; dingen waar een leek op dat gebied nu weer geen idee van heeft. De wijze van drukken, het rangschikken van de plaatjes, het uitzoeken van de te drukken letters. En dan het verzamelen van de voorbeelden, een materiaal, waar men zoo weinig staat op kan maken als paddenstoelen.

Dit album is zeker een goed succes waard.

M. R. S. BOETJE—VAN RUYVEN.

Paddenstoelenkalender, uitgegeven door de firma L. J. C.

BOUCHER te 's-Gravenhage.

Een tweemaandelijksche kalender met 6 lito's van den heer v. d. Ven. De lito's stellen voor: *Boletus scaber* (berkenboleet), *Coprinus atramentarius* (kale inktzwam), *Armillaria mellea* (honingzwam), *Entoloma rhodopolium* (herfst-entoloma), *Amanita muscaria* (vliegenzwam), *Mycena galericulata* (helmmycena).

De teekeningen zijn mooi uitgevoerd en de paddenstoelen goed weergegeven. Deze kalender zal wat teekeningen betreft zeker niet minder voldoen dan vele andere kalenders op natuurhistorisch gebied. Jammer alleen, dat in enkele namen foutjes zijn.

De datums van de maand zijn op zoodanige wijze aangebracht, dat men er den stand van de maan uit zien kan, wat op ^ft eerste gezicht wat vreemd aandoet, maar er toch een eigenaardige bekoring aan geeft, als men de bedoeling eenmaal weet.

M. R. S. BOETJE—VAN RUYVEN.

Jacob E. Lange: *Studies in the Agarics of Denmark*. Part. VII. Volvaria, Flammula, Lactarius. Kobenhavn. Hagerups Boghandel. 4 Kr.

De schrijver zet in dit 7e deel zijn studies over de Deensche *Agaricaceae* voort. In de vorige 6 deeltjes werden achtereenvolgens behandeld de geslachten *Mycena*, *Amanita*, *Lepiota*, *Coprinus*, *Hygrophorus*, *Stropharia*, *Hypholoma*, *Pholiota*, *Marasmius*, *Rhodophyllus*, *Pluteus*, *Collybia*, *Inocybe*, *Psalliota* en *Russula*. Het bijzondere is, dat de schrijver alleen geeft, wat hij zelf vond, waarbij hier en daar kritiek wordt uitgeoefend, en een verzameling van aquarellen aan de bibliotheek van het Botanisch Instituut der universiteit van Kopenhagen schonk, die al de door hem gevonden paddenstoelen omvat, en nu reeds tot 1000 is aangegroeid. Hierdoor ligt ook voor de toekomst de identiteit van Lange's zwammen vast.

FRANZ KALLENBACH: *Die Pilze Mitteleuropas*, Bd. I. Die Röhrlinge, 8 Lief.

De 8e aflevering van dit mooie plaatwerk over de Boleten behandelt *Boletus luteus* en *variegatus* met zeer uitvoerige gegevens, ook litteratuur en kritiek.

P. KONRAD et A. MAUBLANC: *Icones selectae Fungorum Lechevalier*. Paris, fascicule IV.

Met een belangrijke vertraging verscheen de 4e aflevering van dit niet genoeg te waardeeren werk, omfattende 48 afbeeldingen van zeldzame of kritieke soorten. Zooals bekend is, zullen er 10 afleveringen verschijnen met 500 platen van zeldzame paddenstoelen of van die, waaromtrent verschil en verwarring heerscht in de litteratuur. De platen zijn bijna zonder uitzondering zeer mooi, de beschrijving goed, voorzien van eigen waarnemingen en gedocumenteerde kritiek op de synoniemen. Een werk, dat ieder, die zich bezighoudt met de wetenschappelijke studie der zwammen, niet zal kunnen ontberen, dat, vrij van ballast, de geest der Fransche wetenschap ademt, die reeds met zooveel moois de mycologische litteratuur heeft verrijkt.

Werken als de 3 bovenstaande maken het mogelijk, met vrij wat grooter succes de studie der zwammen te beoefenen, dan wij dit bij het begin van de oprichting der MycoL Vereeniging vermochten te doen. Ter informatie diene, dat zij in de bibliotheek onzer Vereeniging voorhanden zijn. M.

GROENE SCHIMMELS.

Van ons medelid B. E. BOUWMAN ontving ik de volgende mededeeling:

„Groenrot. *Chlorosplenium* vond ik jaren geleden in de Paaschvacantie op een stuk eikenhout onder Paterswolde bij Groningen. Vruchtlichamen ontbraken, de soort kon ik dus niet vaststellen. Ik bewaarde het niet, wel een ander stukje, dat toevallig in mijn bezit moet gekomen zijn. Kan de schenker-vinder zich zelf misschien naar de volgende beschrijving determineeren en zoo ja, wil hij dan de vindplaats aan de Redactie mededeelen ?

Stukje eikenhout, 8 x 2½ cm; geen vruchtlichamen.

Etiket: label, 7½ x 3½ cm, met geelkoperen ringetje, aan het voorwerp gebonden met wit-rood touwtje; opschrift: *Peziza aeruginosa* (eronder een slangelijntje) | op Eik | fam.: *Discomyceten*. | gesl.: *Ascomyceten*. Vindplaats en datum ontbreken !” (Zie no. 1, blz. 9, no. 2, blz. 28 en no. 4, blz. 57). M.

VONDSTEN IN DE PERS.

Rapport iepenziekte.

In het nr. van 5 Oct. v. h. *Weekbl. v. d. Kon. Ned. Maatsch. v. Tuinb. en Plantk.*, bespreekt H. J. VENEMA het Rapport v. d. Ned. Heide Mij. over de iepenziekte, samengesteld door ons medelid Prof. Dr. JOH. WESTERDIJK en Mej. Dr. CHR. BUISMAN. De bespreker begroet deze wetenschappelijke publicatie zeer terecht met vreugde, omdat het alleen langs den weg van het wetenschappelijk onderzoek mogelijk is, der practijk voorschriften te geven, waar door het gelukken zal, de plantenziekten te beperken, of zoo mogelijk geheel te onderdrukken, wat het groote publiek nog maar al te weinig beseft.¹⁾ „Dat allen, die iets uit te staan hebben met de Iepenziekte, niet het minst de verschillende gemeentebesturen, grondig kennis zullen nemen van dit rapport.

De Redacteur WITTE verwacht, dat de Regeering krachtigen steun zal verleen en aan het voorstel van Prof. W., om te zoeken naar typen, die voor de iepenziekte veel minder gevoelig en liefst geheel ongevoelig zijn..

Nederland kan de iepen niet missen.

¹⁾ Zie blz. 50.

De *N. R. C.* van 11 Sept., Av. Bl., gaf bij de bespreking van dit uitvoerige, belangrijke Rapport enkele illustraties daaruit vergroot weer.

Sprekers op mycologisch gebied.

In het nummer van 28 Sept. j.l. v. h. *Weekbl. v. d. Kon. Ned. Maatsch. v. Tuinb. en Plantk.* is opgenomen een lijst van deskundigen, die sich bereid hebben verklaard, om te spreken in het seizoen 1929—1930 (voorwaarden overeen te komen).

Wij vinden daarin op mycologisch gebied: Ir. N. VAN POETEREN, (Dir. Plantenziektenkundigen Dienst) te Wageningen: Plantenziektenkunde op 't gebied van fruit-, groenten- en bloemeteelt; en onze medeleden VAN DER LEK: „Mycorhiza. en „Symbiose., en SCHOEVERS: Plantenziekten.

Paddenstoelenvergiftigen.

In het dorp Radzyn, nabij Dombrowa (Polen), is een landbouwersgezin van zes personen na het eten van paddenstoelen gestorven (*N. R. C.*, 24-8/29, Av.bl. C).

In *de Avondpost* van 12 Nov., Ochtbl. stond het volgende bericht: „Bittersfeld, 11 Nov. (V.D.). De eerste klas van een huishoudschool had hare wekelijkse kooklessen, waarbij ditmaal paddestoelen, door de leerlingen gezocht, gebruikt werden. De bereide spijzen zijn door de leerlingen opgegeten. In den loop van den avond deden zich bij 22 leerlingen verschijnselen van onpasselijkheid voor. Zij werden onmiddellijk naar het ziekenhuis overgebracht, waar de magen werden leeggepompt. De paddestoelenvergiftiging schijnt echter niet levensgevaarlijk te zijn.

Paddenstoelen-Album van Verkade.

In *De Groene Amsterdammer* van 19 Oct. j.l. schreef ELIS M. ROGGE een geïllustreerde, zeer waardeerende beoordeeling van het Paddenstoelen-Album van Verkade.

De Avondpost van 30 Oct. gaf eveneens een zeer waardeerende beoordeeling van dit Album. De beoordeelaar zegt terecht, dat de belangstelling in de Mycologie steeds toenemende is.

Het *Alg. Handelsblad* van 9 Nov., 3e Av.bl. geeft in de rubriek „Boerderij” onder *Schimmels en Zwammen* een uitvoerig artikel naar aanleiding van dit Album en van het Paddenstoelennummer van *Natura* (zie blz. 42 en 48).

Beide uitgaven worden zeer waardeerd besproken. De beoordeelaar wijst er op, dat de landbouw^T zeer veel te maken heeft met schimmels, en zingt, volkomen juist, den lof van onzen *Plantenziektenkundigen Dienst*, die door hare Mededeelingen en met behulp van hare technische ambtenaren steeds gereed staat, om

den landbouw theoretisch en practisch te steunen in zijn strijd tegen de parasitische schimmels op de verschillende gewassen ¹⁾).

Niet alleen door het mooie Album *zelf*, maar ook door de beoordeelingen en de groote reclame-advertenties in verschillende bladen, worden de wondere paddenstoelen onder de aandacht van tienduizenden gebracht.

Voor ons mycologen van allerlei schakeeringen is dit een reden tot verheugenis.

Uit die groote gelederen zullen belangstellenden opkomen en ook .de nieuwe leden ²⁾ voor onze Vereeniging, die in haar ruim 20-jarig bestaan blijkbaar zoo veel heeft gedaan voor de bevordering der Mycologie, met hare veelzijdige bronnen voor nut, genot en ontwikkeling.

Paddenstoelnummer van Natura.

Het October-nummer van *Natura* is geheel aan Paddenstoelen gewijd. Met de heeren Bos en den redacteur VAN NYNANTEN hebben elf onzer mede-leden dit nummer samengesteld. Een goede gedachte van ons zuster-tijdschrift, waardoor de belangstelling in de Mycologie sterk zal bevorderd worden onder de leden der Ned. Nat. Hist. Ver.

Van dit nummer werden liefst 1975 overdrukken aangevraagd.

Artikels over Paddenstoelen.

In de 10e AfL van *De Wandelaar* hield RINKE TOLMAN een causerie over de sprookjesverschijnselen der herfstbosschen: de paddenstoelen. Het artikel is fraai verlucht door kiekjes van STRIJBOS.

In de *N. R. Ct.* van 1-11-'29 Av.bl.B schreef Tolman een zijner bekende natuur-indrukken uit den omtrek van Soest, ditmaal: „Een week vóór 't begin van November.”

De paddenstoelen hebben hem veel te genieten gegeven in hunne „eindelooze verscheidenheid”.

In de *N. R. C.* van 23 Oct., Ocht.bl. C schrijft de bekende anonyme wandelaar in den Kralinger Hout over den „Herfst in den Kralinger Hout”.

De paddenstoelen, die dank zij de Octoberregens flink zijn opgekomen, noemt hij „Stomme getuigen van een wonderwereld, geformeerd tot fijne stillehengroepjes in één enkelen dag”.

¹⁾ Zie blz. 50.

²⁾ Het is nu een mooie tijd voor onze leden, om die gegadigden op te vangen, op te zoeken, op te schrijven en op te geven.

Jagershoed van tonderzwam. Enkele zeldzame paddenstoelen. In de *Bilderbeilage* van *Radio-Wien* no. 48 is opgenomen een geïllustreerd overzicht van een voordracht van Priv.-Doz. Dr. HEINRICH LOHWAG over „Pilzseltenheiten und Pilzschönheiten unserer Heimat¹).

Afgebeeld is een hoed van Tonderzwam (*Fomes fomentarius*) uit het Museum van het Botanisch Instituut in Weenen; het merkwaardig gevormde Eekhoorn-tjesbrood (*Boletus edulis*), waarover een bericht voorkomt op blz. 11 van no. 1 van „Fungus”, en verder eenige zeldzame paddenstoelen: „Gelbporling (*Ganoderma laccatum*), Russkopf (*Montagnites radiatus*), Säulenstaubling (*Secotium agaricoides*) en Haarstern (*Trichaster melanocephalus*). Bij een afgebeelden grooten Zadelzwam (*Polyporus squamosus*) met hoeden van ½ M., wordt vermeld, dat deze groeit op een Lotusboom (*Celtis occidentalis*), dat is een familie-lid van den Iep, die in ons land zoo vaak door dezelfde zwam wordt aangetast. Deze groep groote Zadel-zwammen was tegen „weetgierige” bezoekers van den Botanischen tuin beschermd door een kooi van ijzergaas.

Moelijkheden bij determineeren v. boleten.

In „*Aus der Heimat*”, Heft 9, schrijft E. GRAMBERG over moeilijkheden bij het determineeren van Boleten. Deze zijn ontstaan doordat de eerste onderzoekers aan dezelfde zwam verschillende namen gaven. Op een oogenblik had de Heksenboleet (*Boletus luridus*) 15 namen! Er is toen wel weer eenige orde geschapen, maar door het gebrek aan goede afbeeldingen en ook doordat het microscopisch onderzoek nog niet goed mogelijk was, bleef er nog veel verwarring heerschen. In den laatsten tijd is er in Duitschland hard gewerkt, om tot definitieve namen voor de verschillende soorten te komen. Het resultaat werd neergelegd in het bekende werk van KALLENBACH „die Röhrlinge”. Als resultaat van dit onderzoek noemen we eene juiste bepaling van de Satansboleet (*Boletus satanas*), terwijl de Heksenboleet nu in drie verschillende soorten ingedeeld wordt:

de Vlokkenstelige Heksenboleet (*B. miniatoporus* Secretan = *B. erythropus* Fries); de Netstelige Heksenboleet (*B. luridus* Schäffer); de Gladstelige Heksenboleet (*B. erythropus* Persoon). Zonder te denken, dat de zaak nu beëindigd is, hoopt men hiermede toch een heel eind verder gekomen te zijn. —

Een suikerbietschimmel

In het *Phytopathologische Zeitschrift*, Heft 1, Band 1, '29, schrijft onze landgenoot Dr. A. MEURS over een vierde suikerbietschimmel (*Pythium mamiliatum*).

Sexualiteit bij Basidiomyceten,

In de najaarsvergadering van de *Ned. Bot. Ver.* sprak 26 Oct. ons medelid OORT over: „Sexualiteit bij Basidiomyceten”, naar aanleiding van door hem gehouden onderzoekingen bij een Inktzwam (*Coprinus fimetarius*), *N. R. C.*, 29-10-'29, Ocht. Bl. B).

De wetenschap stiefkind,

Volgens de *N. R. C.* van 9-10-'29, Av.bl. C moet in *le Temps* eene beschouwing hebben gestaan over de schrille tegenstelling tusschen de moreele en geldelijke waardeering van b.v. variété-artiesten en van wetenschappelijke vorschers.

Mevrouw CURIE keerde met een zelfde stoomboot uit Amerika terug als een bokser. In de draaikolk van de van geestdrift gonzende volksmassa, die den bokser in triumph ronddroeg, bevond zich hulpeloos verloren *mevrouw Curie*.

Met het zingen van dwaasheden worden soms 30,000 frank per uur verdiend en geleerden moeten zoeken naar vaak sloopende en tijdsverslindende bijverdiensten, „Zoodra het er om gaat, een variété-theater, een bioscoop, een overdekt tennisveld, een luna-park of een dans-inrichting te openen, worden er onmiddellijk uitgestrekte terreinen gevonden, terwijl het onmogelijk is onze laboratoria, onze wetenschappelijke instellingen behoorlijk te huisvesten”.

In zijn strijd tegen den kanker heeft 't Instituut-Curie gebrek aan ruimte!

De *N. R. Ct* deed nuttig werk met het vestigen van de aandacht op dit artikel.

Het volk in al zijn lagen moet er van overtuigd worden, dat de wetenschap — afgescheiden van meer ideëele winsten — met woekerrete teruggeeft, wat aan haar ten koste wordt gelegd, en dat het van gewichtige economische beteekenis is, dat hare dienaren onbezorgd kunnen arbeiden.

Om die waarheden te helpen doordringen, is goede popularisatie, die in ruimen kring waardeering voor de wetenschap kweekt, van groote beteekenis, zoo niet onmisbaar.¹⁾

Schimmels en visscherij,

Op de *Waterverontreinigingsdag* te Utrecht op 11 Mei sprak de

¹⁾ Nadat dit geschreven was, verspreidde de Senaat van de Landbouwhoogeschool een Omzendbrief, waarin met klem van redenen wordt aangedrongen op eindelijke voltooiing van deze Hoogeschool en op noodzakelijke uitbreiding, ten einde te kunnen voldoen aan de eischen des tijds. Met hoogen ernst wordt de onhoudbare toestand geteekend, waaronder deze voor den Landbouw onmisbare inrichting lijdt.

Deze Omzendbrief, waarmede reeds „Het Genootschap voor Landb.-wetenschap” en het „Hoofdbest. v. d. „Holl. Maatsch. v. Landbouw” volle instemming betuigden, is eene spontane illustratie van ons betoog. (Zie ook blz. 46 en 48).

heer A. B. BROUWER over „Waternverontreiniging met betrekking tot de binnenvisscherij”. Hij deelde o.m. mede, dat in sterk met organische stoffen verontreinigd water typische schimmels de gewone water-flora verdringen. Deze schimmels zetten zich op de vischtuigen af als het bekende vezelige vuil, wat de visschers dwingt tot herhaald tijdverlies gevend reinigen en zelfs de visscherij tijdelijk geheel onmogelijk kan maken (*N. R. C.*, 11 -5-'29, Av.bl. B).

Vitaminen in gist.

De bekende Dr. K., die in de *N. R. C.* herhaaldelijk populaire feuilletons over medische onderwerpen schrijft, vertelde in de *N. R. C.* van 3 Oct., Av.bl. C, o.m. over het voorkomen van vitaminen B in gistsoorten, vooral in de biergist.

Gistsoorten.

In *Kosmos*, 26 Jahrg., Heft 10, Oct. '29, schrijft Dr. A. HASTERLIK in „Einiges von der Bäckerhefe“ over verschillende gistsoorten: wijngist, biergist, bakkergist, persgist enz. Het zijn verschillende door cultuur veredelde rassen van gistzwammen, welke in het wild niet voorkomen, geheel te vergelijken dus met appel-, of rozen- of graanrassen. (*de Levende Natuur*, 1 Nov. '29).

Nieuwe reincultuur methode voor ascomyceten op mest.

Ons medelid BOEDIJN schreef in *Mededeelingen IX* uitvoerig over Mestzwammen en over de karakteristieke opvolging van verschillende uiteenlopende soorten op eenzelfde hoopje mest. Ook voor liefhebbers, wier belangstelling uit den aard der zaak niet uitgaat naar alle wetenschappelijke bijzonderheden, die BOEDIJN daarbij mededeelt — maar met hem eens zijn: „Dem Reinen ist alles rein. —, is het een leerzaam genoeg, om de ontwikkeling van allerlei schimmels op een vochtig papje mest, onder een glas, gedurende eenige dagen te volgen. Het kweken van een bepaalde soort in reincultuur is niet zoo eenvoudig, doordat zich daarbij verschillende bezwaren kunnen voordoen. In *Mikrokosmos*, Oktober '29, geeft Dr. OLUFSEN een referaat over eene nieuwe methode van Mej. G. SCHWEIZER (voorkomende in „Planta”, *Archiv. f. Wiss. Bot.*, 7, blz. 118—123, 1929), over het kweken van ascomyceten op mest.

Die methode komt neer op het kweken op sterielen mest, verpakt in verbandgaas, waarop een stukje Müllerzijdegaas (maaswijdte $\frac{1}{2}$ —1 mm) is gelegd. In den mest worden vooraf zeer kleine hoeveelheden voedingsstoffen gemengd: kaliumphosphaat, magnesiumsulphaat, bloedmeel en fijngestampte chitine.

De ontwikkeling van de schimmels en vruchtlichamen gaat op dezen natuurlijke voedingsbodem even snel als zonder gaas en zijde, terwijl het voordeel verkregen wordt, dat de niet met mest

besmette zijden onderlaag tot onderzoek van de daarop aanwezige schimmels en vruchtlichamen gemakkelijk kan worden afgenomen en in stukjes verdeeld, die zich uitstekend laten fixeeren en snijden ten behoeve van verschillende waarnemingen onder den microscoop.

Levensduur van roestzwamsporen.

JOHANNA BECKER heeft proeven genomen omtrent den levensduur van de zomersporen (uredosporen) van den *Gelen Roest* (*Puccinia glumarum*) onder verschillende omstandigheden, o.m. van vochtgehalte en temperatuur (*Kühn-Arch.* 19, 1928, blz. 353 tot 411).

Bij 0 tot 5° en 40 % relatieve vochtigheid bleken de sporen van dezen eenhuizigen (geen 2e waardplant, zie „Fungus”, afl. 3, blz. 33) tarwe-, rogge- en gerst-verwoester nog na 433 dagen kiemkrachtig te zijn (*Mikrokosmos*, Oktober '29).

AANTEKENINGEN TEN DIENSTE VAN DE PHAENOLOGIE.

Oproep tot medewerking.

Een oproep voor iedereen, ook voor leeken, nl. om uit den omtrek van ieders woonplaats zooveel mogelijk het heele jaar door opgaven te doen van wat er groeit. Bijv.: wanneer zag U de eerste morieljes, wanneer de laatste, veel of weinig, hoeveel zoowat per m². Welke boomen zijn aangetast en door welke zwammen.

Alleen door vele en geregelde opgaven uit het heele land kan er iets van een phaenologisch onderzoek komen.

Vreest niet, dat Uwe opgaven te onbeduidend zullen zijn. Alle beetjes helpen.

Den Haag,

M. R. S. BOETJE—VAN RUYVEN.

Mesdagstr. 27.

Aanteekeningen.

Eind Juli plukte de heer KEES KUIPER langs een pad door een roggeveld nabij Ommen in een half uur ruim 1000 sclerotiën van Moederkoorn (*Claviceps purpurea*).

De verwachting, dat het droge jaar '29 zeer gunstig zou zijn voor den groei van Champignons, is volkomen bewaarheid (zie blz. 5, 2e Aank. nr).

In den Achterhoek stonden omstreeks half Augustus zeer veel weiden vol met champignons. In de Baronie van Breda en haar omtrek kwam de oogst later en was niet zoo overvloedig als in 1921.

In het *Ulvenhoutsche bosch* was het een matig paddenstoelenjaar. In de tweede helft van Juni veel *Russula depallens* RIECKE. In

Augustus veel Krulzoomen (*Paxillus involutus*), die zich tot in November lieten zien.

In Juli veel Kastanjeboleten (*Boletus badius*), in Augustus veel Krulzoomen (*Paxillus involutus*), beide handhaafden zich tot in November. (In 't Mastbosch ook + *Pax. atrotomentósus*).

Eind September moest gezocht worden naar goede paddenstoelen voor sporenval, doch onmiddellijk na den regen in het begin van October kwamen de Eekhoortjesbrooden (*Boletus edulis*) bij honderden tegelijk op, naar schatting bij elkaar meer dan 1000. In de eerste week werd de indruk verkregen van veel dikke knolstelen met kleine hoedjes, na een paar weken kwamen er meer normale exemplaren. Onder de Eekhoortjesbrooden nog al Roodkapjes (*Bol. rufus*).

In de tweede helft van October op één plaats in een hoog mastbosch buitengewoon veel Valsche Hanekammen (*Cantharellus aurantiacus*) w.o. verscheidene met groote hoeden, veel heksenkringen en bosvormingen op maststompen. (In 't Mastbosch ook + *Lacc. lacc. am.* + *Helv. crispa*).

In dennenbosch ten Z. van RIJSEN in de eerste week van October zeer veel Boterboleten (*Bol. luteus*), meestal in heksenkringen. Een heksenkring van Stuifballen van 6 M middellijn, ± 150 exemplaren in groepen met tusschenruimten.

In den Achterhoek in 't voorjaar zeer weinig Morieljes.

Hengelo (O.) midden in den zomer weinig paddenstoelen. RINKE TOLMAN schrijft: „Soest was dit jaar één weelde van paddenstoelen”.

In de Wouwsche Plantage werd 23 Oct. in den noord-oost hoek op eenige bunders onder sparren in vochtig mos een zeldzame weelde van paddenstoelen aangetroffen, inderdaad was de grond bezaaid. Veel heksenkringen van (verm.) *Clitocybe gyrans*, allerlei Melkzwammen (*Lactaria*), *Russula*'s, Vliegenschwammen (*Amanita muscaria*) in rijen van wel 100 M lengte en in heksenkringen, een dezer had 9 M middellijn. Een heksenkring van de Slijmerige Spijkerzwam (*Gomphidius glutinosus*).

In den omtrek van dit schitterende terrein echter nagenoeg mets te vinden.

EEN NIEUWE BOLEET?

In gemengd bosch onder beuken vond ik 1 Nov. bij Bilthoven een forsche, prachtig zwavelgele Boleet met dito steel, zonder ring en zonder spoor van netvormige tekening, die ik met behulp van het nieuwe werk van KALLENBACH met zekerheid als de valsche zwavelgele Boleet (*Boletus pseudo-sulphureus* KALLENBACH) kon determineeren. Hij is voor 't eerst door KALLENBACH in 1923 beschreven (*Zeitschrift für Pilzkunde*, 1923, pag. 225—230) en blijkt in Duitschland zeer zeldzaam te zijn, tot 1927 waren er

slechts 3 vindplaatsen, alle in *Hessen*, bekend. Het komt me waarschijnlijk voor, dat deze soort in ons land reeds vaker is gevonden, maar door de lacunes in de gebruikelijke literatuur voor een andere soort is gehouden. Over de al of niet giftigheid is nog niets bekend. Ik hoop elders op deze prachtige Boleet terug te komen. *Bilthoven*. B.

TENTOONSTELLINGEN, VOORDRACHTEN EN TOCHTEN.

Zutphen.

De afd. „Zutphen. van de N. J. N. hield 28 en 29 Sept. eene zeer goed geslaagde Paddenstoelen tentoonstelling, die door een 600 belangstellenden bekocht werd.

Er waren ruim 120 soorten aanwezig, waaronder de dit jaar nog niet veel waargenomen parasiteerende boleet (*Boletus parasiticus*), die op Aardappelbovisten (*Scleroderma vulgare*) parasiteert; de niet algemeene Bloemkoolzwam (*Clavaria botrytes*), en de Kleine Stinkzwam (*Phallus caninus*) met zijn lakrood hoedje, die gerust zeldzaam mag worden genoemd.

De plaatselijke pers (*Huis aan Huis* en *De Zutph. Cour.*) gaven goede beoordeelingen.

Rotterdam.

Volgens een verslag in de *N. R. C.* van 13-10-'29, Ocht.bl. E, hebben de leerlingen van de Rott. Schoolvereniging op 12 en 13 Oct. in de lokalen der school een Herfsttentoonstelling ingericht, waarmede gepaard ging een wedstrijd in schikkingen van herfstvruchten, paddenstoelen e.d. mooie dingen uit bosch, heideveld, duinen en tuinen.

Het moet voor de kinderen een heerlijken vrijen dag in de schoone natuur zijn geweest, toen zij tot ver in den omtrek aan 't plukken en verzamelen togen en daarna gingen rangschikken. De verslaggever was getroffen door zooveel blijken van „toewijding en liefde voor de natuur” bij de jeugd.

Terecht schrijft hij aan 't slot: „Zoo leeren kinderen niet alleen wat de natuur der menschen in onuitputtelijke mildheid geeft, maar ook dat alles te ontvangen met genegenheid en eerbied”.

Bij het artikel was een foto opgenomen.

Dordrecht.

Voor de Vereeniging van Slechthoorenden te Dordrecht werd op 17 October j.l. door ons medelid W. LOUWAARS een causerie gehouden over paddenstoelen, gedeeltelijk aan de hand van een serie van de lanternenplaatjes der Mycologische Vereeniging. De plaatjes vielen buitengewoon in den smaak; de Voorzitter verzocht

den dank voor het gratis afstaan te willen overbrengen aan het Bestuur. Voor en in de pauze werd een dankbaar gebruik gemaakt van materiaal, dat den vorigen dag met een kleine 50 Mulo-leerlingen was verzameld in het Ulvenhoutsche en Mastbosch, mede onder leiding van ons medelid FABIUS.

De Slechthoorenden, die met behulp van een nieuwe groeps-telefoon den spreker konden volgen, waren verrukt over de schoonheid en verscheidenheid der zwammen en vol belangstelling voor eenige merkwaardigheden uit hun wondere bestaan.

Rotterdam.

Ons medelid Mevr. BOETJE VAN RUYVEN leidde 20 Oct. j.l. een Paddenstoelentocht van een 100 leden van de Afd. Rotterdam v. d. Ned. Nat. Hist. Ver. op de mooie landgoederen van H. M. de Koningin Terhorst en Raaphorst.

Er werden meer paddenstoelensorten gevonden dan de droge Zomer had doen vermoeden.

Na afloop werden de meer dan 100 gevonden soorten gedetermineerd en besproken.

Het prachtige herfstweer heeft schitterend medegewerkt om. dezen tocht in alle opzichten te doen slagen (*N. R. C.*, 22-10-'29, Ochtbl. A).

. s-Gravenhage.

In de maand October werden door den voorzitter der Vereeniging gehouden:

1. een excursie te Wassenaar, voor de pharmaceutische studenten te Leiden.

2. een excursie op Meyendel, voor de leden der afdeling Den Haag der N. H. V.;

3. een excursie op Meyendel voor de leden der Ned. Mycol. Vereeniging te Den Haag.

Als bijzondere vondsten kunnen genoemd worden: *Psalliota haemorrhoidaria*, *Lepiota lilacina*, *Flammula spumosa*, *Clitocybe cerussatus*.

Breda.

Zondagmorgen 20 Oct. hield de afd. „Breda” van de Ned. Nat. Hist. Ver. eene paddenstoelentocht in het Ulvenhoutsche bosch, die ten doel had, een inzicht te verkrijgen in het leven der paddenstoelen. Leaders waren de heer A. P. VAN DE WOUW en ons medelid FABIUS.

Aan het slot liet de heer A. V. D. WOUW in zijn microscoop de sporenvorming bij sporen-in-zakjes-zwammen (*Ascomyceten*) en bij sporen-op-steeltjes-zwammen (*Basidiomyceten*) en verschillende soorten van sporen zien, waarbij hij eenige mondelinge

uiteenzettingen gaf. Te zelfder tijd was de sporenval met het bloote oog waar te nemen in het bekende eenvoudige toestel, terwijl tevens werd gedemonstreerd, hoe de sporen zijn te tellen en in grootte te schatten met behulp van doorvallend zonlicht.

Hengelo (O.)-Almelo

Zondag 20 Oct. leidde ons medelid SCHWEERS een Paddenstoelentocht voor een 30-tal deelnemers v. d. afd. Hengelo en Almelo v. d. Ned. Nat. Hist. Ver. en de Heng. Huisvrouwenver.

Onder de vondsten verdienen vermelding de Kleine Stinkzwam (*Phallus caninus*), de Ijszwam (*Tremellodon gelatinosus*), de Kandijzwam (*Tremella saccharina*) en de Eikhaas (*Polyporus frondósus*).

De tocht werd besloten met een gezellig samenzijn onder 't genot van paddenstoelen-gerechten, toebereid onder leiding van mevr. Middelberg-Assendelft de Koning, Pres.^{te} der Ver. v. Huisvr.

Hengelo (O.)

26 en 27 Oct. hiielden de leerlingen van de Hengelosche School-vereening, onder leiding der leeraren een Herfsttentoonstelling in een der lokalen dier school. Volgens een der leiders, de heer v. BUSSCHBACH, was het doel, om de leerlingen de oogen te openen voor al het herfstschoon in de Natuur. De door de leerlingen gevonden herfstvruchten enz., waaronder natuurlijk onze paddenstoelen, waren door hen in een 100-tal inzendingen zeer smaakvol gerangschikt.

Haarlem.

De Afd. Haarlem v. d. Ned. Nat. Hist. Ver. hield 27 en 28 Oct. een najaarstentoonstelling in de H. B. S. aan het Santpoortplein.

In *de Avondpost* van 28-10-'29 was een foto van een groep tentoongestelde Vliegenzwammen opgenomen.

Utrecht en Zeist.

Volgens het *Utrechtsch Prov. en Stedelijk Dagbl.* Van 28-10-'29, Av. 3e bl., leidde ons medelid BRAKMAN een goed geslaagde paddenstoelentocht in de omstreken van Zeist, waarbij veel werd waargenomen en gevonden.

Amersfoort.

In de Amersfoortsche Rijks H.B.S. werd Zondag 27 Oct. de jaarlijksche paddenstoeltentoonstelling gehouden. De inzendingen droegen het karakter van den drogen zomer, d.w.z. er blijken veel minder paddenstoelen te zijn dan anders. Toch was er een mooie collectie bijeengebracht. Een tentoonstelling van teekeningen en van opgemaakte manden met paddenstoelen had daartoe meege-

werkt. Er was veel mooi werk bij, vooral bij de manden, waarvoor alles was gebruikt, van een leeggemaakte fruitmand tot de slaapstee van een grooten hond. Voegt men daarbij de stemmige versiering van het lokaal met prachtige herfstbladeren, dan kan men met recht spreken van een aardige tentoonstelling.

(N. R. C., 29-10-'29, Ocht.bl. B).

Den Haag-Scheveningen.

De N. J. N., afd. Den Haag-Scheveningen, hield van 1—7 Nov. eene tentoonstelling in hotel Bristol te Scheveningen. Een gedeelte was aan paddenstoelen gewijd. Van de aardige soorten noemen wij: *Tricholoma ionides* Bull., *Amanita excelsa* Fr. Nieuw voor de Ned. flora is *Lepiota lilacina* Quelet. Deze drie soorten waren uit de Nieuwe Schev. boschjes. De nieuwe Lep. is dit jaar ook gevonden op Ockenburg door een N. J. N.-er en op Raaphorst op een ex. van de N. N. H. V., afd. R'dam. Op de tentoonstelling lag ook nog een stuk eikenhout, groen gekleurd door *Chlorosplenium* Fr. Dit stuk is afkomstig van Ockenburg, een nieuwe vindplaats voor ons land, gevonden op een excursie met de N. J. N. (zie blz. 9, 28 en 46).

't Gooi.

Op de Gooische H.B.S. werd begin November een Paddenstoelen tentoonstelling gehouden.

Baarn.

9 en 10 Nov. werd te Baarn vanwege het instituut voor arbeidersontwikkeling een paddenstoelententoonstelling gehouden, die uitstekend geslaagd is, dank zij vooral de krachtige medewerking van de heeren Dr. Broekhuizen en (ons medelid) van Luyk, assistenten aan het laboratorium voor plantenziekten.

Deze tentoonstelling omvatte meer dan 75 verschillende soorten van paddenstoelen, die allen door leden en belangstellende personen gezocht waren in de Baarnsche bosschen. Vanwege het laboratorium voor plantenziekten waren ter opluistering eenige microscopen en cultures van schimmels, o.a. die welke de bekende iepenziekte veroorzaakt, ingezonden.

Gedurende beide dagen mocht de tentoonstelling zich in een druk bezoek verheugen.

(N. R. C., 12-11-'29, Ocht.bl. A).

's-Hertogenbosch.

Half November hield ons medelid frater Wilhadus causerieën over paddenstoelen in de R. K. Volksuniversiteit, en in het Fratershuis (hierbij ook leerlingen v. d. Bisschoppelijke Kweekschool). Bij de causerieën werden mooie lantaarn plaatjes van onze Vereeniging vertoond. Er is veel genoten.

's-Gravenhage.

Thans eene Tent. van schimmels, bacteriën en gisten in Volks Un. onder leiding van dr. G. Brouwer.

MEDEDEELINGEN VAN HET BESTUUR.

Oproepingen enz. in Fungus.

Om misverstand te voorkomen wordt de aandacht van de leden er op gevestigd, dat *Oproepingen voor Vergaderingen* en *andere officieele mededeelingen van het Bestuur* in den regel worden geplaatst in „Fungus”, zoodat het gewenscht is, onmiddellijk na het verschijnen eener aflevering de rubriek „*Mededeelingen van het Bestuur*” na te zien.

MEDEDEELINGEN VAN DE REDACTIE.

Verzoek om toezending van tijdschriften, enz.

De redactie houdt zich zeer aanbevolen voor de *toezending* van tijdschriften, kranten enz., waarin iets voorkomt over „Fungus”, of dat wellicht de belangstelling kan trekken van een kleinere of grootere groep van onze leden. Op allerlei gebieden kan men 't een of ander vinden over fungi.

Oude „Mededeelingen”.

Ons medelid H. KLEIJN, Amsterdam, W. de Withstr. 149 vraagt Med. VII en XI; de Redactie III en VIII; in ruil voor andere.

Overcomplete afl. van „Fungus”.

De Redactie houdt sich ten bate van nieuwe leden aanbevolen voor *terugzending* van extra-exemplaren van „Fungus”, die geen goede plaats mochten hebben kunnen vinden.

Inzenden van berichten.

Wij hebben gepoogd, om de verscheidene uitingen van belangstelling in paddenstoelen gedurende den afgelopen herfst vast te leggen.

Hoewel hetgeen wij verzamelden reeds getuigt van toenemende belangstelling in verschillende kringen, zoo weten wij toch min of meer bij geruchte, dat er tochten enz. hebben plaats gehad, waarvan wij niets hoorden, terwijl wij ten opzichte van enkele uitingen tot onzen spijt hebben moeten volstaan met al te beknopte vermelding.

Mogen wij vriendelijk aandringen op wat minder bescheidenheid bij leiders enz.